

Groschmedaljen 2026, juryens begrunnelse

Groschmedaljen 2026 tildeles Siv Helene Stangeland og Reinhard Kropf, grunnleggerne av arkitektkontoret Helen & Hard, for deres nytenkende arkitektur og for den store betydningen deres praksis og prosjekter har hatt for utviklingen av norsk arkitektur.

Helt siden oppstarten i 1996 har arkitektkontoret Helen & Hard hatt en særegen posisjon i norsk arkitektur, og eksperimentell formgivning og innovativ materialbruk har spilt sammen med sosialt engasjement og bevissthet om arkitekturens rolle i samfunnet og byggebransjens klimaavtrykk. De har tegnet i alle skalaer og bygget alt fra lekeplasser av gjenbrukt utstyr fra oljeinstallasjoner til boliger, næringsbygg og offentlige formålsbygg. Helen & Hard har en markant internasjonal karriere med deltagelse i flere utstillinger, biennaler og verdensutstillinger, og de er representert i viktige samlinger som Victoria and Albert Museum i London og Museum of Modern Art (MoMA) i New York.

Et særpreg ved Helen & Hard er viljen til å bryte ned skillelinjer og utfordre den tradisjonelle arkitektrollen. De investerer både tid, penger og personlig engasjement i prosjektene sine. For eksempel flyttet de selv inn i de gamle bryggerilokalene i Stavanger, og senere i bofellesskapet Vindmøllebakken, og de inviterer kunstnere, naboer og andre interessenter til å delta i utviklingen. De omfavner mangfoldet i samfunnet og situasjonen og lar dynamiske prosjekter gro ut av komplekse kontekster.

I hele karrieren har Helen & Hard brutt konvensjoner om hva en bolig kan være, og gjennom eksperimentering har de flyttet grensene for hvordan boligutvikling kan se ut. Spesielt når det gjelder sosiale boformer, har de vært et foregangskontor, og de har spilt en nøkkelrolle i en ellers konservativ næring ved å utforme alternative løsninger for arkitektur og prosesser. Ut fra disse nyvinningene utvikler de forretningsmodeller og jobber aktivt for å bidra til boliger med mer mangfold og fellesskap. Slik har de endret ikke bare hvordan arkitekturen ser ut, men også hvordan den lages, initieres, utvikles og brukes.

Helen & Hard utviser en intuitiv utforskning av teknologiens og materialenes muligheter, og arkitekturen deres er forankret i en kombinasjon av teknisk innovasjon og leken uttrykks glede, noe som ofte gir uventede resultater. Spesielt kjent er de for en lang rekke prosjekter med avanserte trekonstruksjoner der resultatet er nyskapende og vakre rom. De utviklet tidlig ideer om transformasjon og gjenbruk av den eksisterende bygningsmassen og brukte materialer på uventede måter – ideer og idealer som nå preger hele den norske arkitekturen.

Typisk for Helen & Hards arbeid er gleden over ulike perspektiver, mennesker og steder. De står for en arkitektur som søker å bety noe i verden og samfunnet. De stiller spørsmål om hva arkitekturen betyr, hva arkitekten skal gjøre, hvordan han skal gjøre det, og for hvem.

Hvordan kan arkitektur virke i en verden preget av klimakrise, ensomhet, eldrebølge og boligkrise? Når studenter av klima- og naturhensyn ikke lenger ser for seg å bygge nytt, og bygge- og eiendomsbransjen står fast i et økonomisk utføre som lammer arkitekturen, minner Helen & Hard oss på å utfordre faget og hvordan vi utfører det.

Siv Helene Stangeland og Reinhard Kropf får Groschmedaljen for arbeidet de har gjort, arkitekturen de har skapt, og påvirkningen de har hatt, men like mye for måten de peker ut mulige veier fremover på for arkitektene og arkitekturen.